

RĪGĀ

2023. gada 14. novembrī
Nr. 1-23/113

**Saeimas Budžeta un finanšu
(nodokļu) komisijai**

Informācijai:
Ministru prezidentes birojam

Visiem adresātiem paziņošanai e-adresē

Par likumprojektu “Grozījumi Patērētāju
tiesību aizsardzības likumā” (Nr. 367/Lp14)

Latvijas Finanšu nozares asociācija (turpmāk – Asociācija) ar šo vēstuli vērš Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas uzmanību uz likumprojektā “Grozījumi Patērētāju tiesību aizsardzības likumā” (Nr. 367/Lp14) (turpmāk – likumprojekts) esošajiem trūkumiem un nepieciešamajiem uzlabojumiem, turklāt, lai arī likumprojekta teksts no pirmā uz otro lasījumu mainījies būtiski, tas joprojām nav tāds, lai būtu iespējams par to sniegt juridiski tehniska rakstura priekšlikumus.

1. Ja likumprojektā paredzētā nodeva patiešām ir iecerēta kā nodeva un Saeima, analizējot datus, secina, ka atbalsta pasākumi kredītņēmējiem patiešām ir nepieciešami un lietderīgi, tad vienīgais konstitucionāli tiesiskais veids ir valstij iekasēt līdzekļus no kredīta devējiem ar nodokļu vai nodevu starpniecību, pašai tos administrēt un izmaksāt kredītņēmējiem vai citām salīdzināmām grupām. Uz “nodevas” netipisko raksturu publiski pieejamos materiālos norāda arī Saeimas Juridiskais birojs.

2. Likumprojektā paredzētais “mērķējums” no konstitucionāli tiesiskā viedokļa atbalstam ir nepieciešams tad, ja likumprojekts paredz cenu regulēšanu, kā tas ir šajā gadījumā. To pirms pirmā lasījuma komisijai uzsvēra arī Tieslietu ministrija un Latvijas Banka. Likumprojektā paredzētais “mērķējums”, pēc mūsu ieskatiem, nav datos un faktos balstīts (nav mērķējums pēc būtības), kā arī radīs daudz nelōģiskas situācijas – pēc būtības liegs atbalstu tiem, kam to vajadzētu (sekojot ieceres autoru izdarīto secinājumu loģikai) un piešķirs tiem, kam to, objektīvi vērtējot, nevajag.

3. Paredzētā nodeva ierobežos jaunu kredītēšanu, jo Saeima to pati šādi noteikusi iespējamās nodevas mērķī – jo vairāk 2024.gadā pieaugs kredītportfelis, jo vairāk pieaugs nodevas apmērs. Līdz ar to secināms, ka nodevas mērķis, iespējams, negribēts, ir ierobežot jaunu kredītēšanu.

4. Likumprojekts paredz pozitīvi vērtējamu izņēmumu par procentu likmes brīvprātīgu samazināšanu (neraugoties uz praktisko neskaidrību, kā to piemērot – sākuma brīdis,

“pietiekams” apmērs individuālā līmenī vai tikai portfeļa daļas lielumā utt.). Ja kredīta devēji šo iespēju izvēlētos, tad tikai tādēļ, ka paredzētā nodeva **nav praktiski administrējama** (kredīta devējam jāpērk datu pieeja no valsts, neskaidrs datu apstrādes pamats, jo tā nedrīkst būt klienta piekrišana, nesaprotama darbību secība pa ceturkšņiem utt.), joprojām saglabājoties augstam riskam, ka banku uzraudzības iestāde (ECB; Asociācijai nav informācijas, ka jebkurš no līdz šim izstrādātajiem priekšlikumiem būtu apspriests ar ECB, lai Saeima vispār noskaidrotu ECB viedokli par plānotajām izmaiņām) un kredīta devēju gada pārskatu ārējie revidenti (auditori) varētu arī šo atbalstu kredītņēmējam daudzos gadījumos klasificēt kā pārskatītu kredītu CRR regulas 47.b panta izpratnē, kas papildus izņems līdzekļus no tautsaimniecības kreditēšanas, noslēdzot to bankas kapitālā. Šis joprojām ir iemesls, kādēļ šāds risinājums līdz šim nav ticis izmantots.

Asociācija vēlas vēlreiz pievērst uzmanību jau iepriekš paustajam iepriekšējos likumprojekta lasījumos, ka likumprojekts nav izstrādāts atbilstoši labas likumdošanas principam – tas neņem vērā datus, nav izvērtēta tā ietekme, nav ņemts vērā Saeimas Juridiskā biroja atzinumos paustais, komisijas sēdēs dominē tikai deputātu viedoklis, kas netiek pamatots ar datu analīzi, diemžēl izpaliek speciālistu diskusijas.

Asociācija respektē deputātu vēlmi sniegt atbalstu mazāk aizsargātajām sabiedrības grupām. **Mūsaprāt, atbilstošs risinājums ir iekasēt finanšu līdzekļus jau esošo nodokļu režīmu ietvaros, tos samērīgi, ievērojot Latvijas finanšu sektora starptautisko konkurētspējas stiprināšanu Baltijas valstu starpā un arī kredītiestāžu dažādās iespējas piesaistīt un stiprināt to kapitālu, koriģējot (ja nepieciešams), un tālāk valstij sadalīt atbilstoši nepieciešamībai – ar vai bez “mērķējuma” (jo netiek regulētas cenas), iegūstot no kredīta devējiem nepieciešamo tehnisko informāciju (likmes samazinājuma summa, konta numurs).**

Ierosinām atteikties no šādas netipiskas nodevas, jo tās administrēšana radīs ilgstošu un smagnēju procesu patērētājiem un kredīta devējiem (datu ieguve par bērniem, ienākumu pārbaude, kas gada sākumā ir izteikti neprecīzi). Jāņem vērā, ka bankas, administrējot šo nodevu, būs ne tikai atbildīgas par patērētāju tiesību ievērošanu, bet arī būs atbildīgas par valsts budžeta administrēšanu, kas automātiski iedarbinās smagnēju birokrātisku mehānismu. Ir jāuzsver, ka Latvijas tiesas (gan Satversmes tiesa, gan administratīvās tiesas) ir vairākkārt norādījušas, ka valsts vai pašvaldības funkciju pilnīgas īstenošanas uzlikšana privātpersonām nav pieļaujama (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2014. gada 6. novembra spriedumu lietā Nr. 2013-20-03*). Nodevu administrēšana ir valsts vai pašvaldību funkcija un nodevas ir maksājamas par valsts vai pašvaldības veicamajām darbībām, kas izriet no valsts vai pašvaldības funkcijām.

Asociācija aicina deputātus uz konstruktīvu sadarbību un efektīva risinājuma rašanu, izvairoties no labas likumdošanas principa neievērošanas šajā likumdošanas procesā.

Ar cieņu

valdes priekšsēdētāja

Sanita Bajāre

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR
DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Sagatavoja:
Edgars Pastars, edgars.pastars@financelatvia.eu